

Húzóágazat

A tavasz folyamán megismerkedhettünk az új egyetemi képzéskorszerűsítési elképzelésekkel. Való igaz: az őszi nagy lendületből nem sok maradt, a reform (vagy rendszerváltás?) már megindulása előtt alaposan visszarendeződött. Ennek legfőbb bizonyítéka, hogy nem történt áttörés a képzés kulcskérdésének számító hittan területén. A hittan egyetemi bevezetésének különösen most lenne jelentősége, hiszen e mai egyetemista generációt megakadályozták az igaz eszmék megismerésében, s egy ilyen tárgy negyed- vagy ötödéven való bevezetése még helyrehozhatna valamit; annak érdekében, hogy ne csak a most felvételizők válhassanak teljes értékű közgazdává.

A hitnek e gazdaságban betöltött szerepét senki sem tagadhatja. Elég utalni a protestantizmus és a kapitalizmus kialakulása közötti összefüggésekre, melyeket Max Weber tárt fel párját ritkító munkássága során. Gazdaságtörténeti tanulmányainkból felrémlik az egyház gazdaságszervező tevékenysége (lásd dézsma). És van-e, aki kétségbe vonja a várakozások (például inflációs várakozások) és a hit szoros kapcsolatát? Az Antall-kormány biztosan nem, hiszen ha addigi gazdaságpolitikája alapján kimutatható olyan ágazat, amelyet fenntartások nélkül előnyben részesít a többivel szemben, az a vallás.

Épp ideje tehát, hogy meginduljanak olyan tantárgyak, mint az egyház-gazdaságtan, vagy a hitgazdálkodás; és létrejöjjenek az e diszciplínáknak otthont adó tanszékek, szellemi műhelyek. Esetleg átalakíthatnánk a Kinizsi utcai épületet egy Vallás-gazdasági Intézetté. Talán már az ötödik: a Gazdaság-teológiai Szakkollégium megalakulása is küszöbön áll. Ennek vezetésére persze meg kellene találni a megbízható, hiteles embereket.

Jómagam abban a városban születtem és éltem a pártállam hadseregébe való behívattatásomig, amelyben 1917 és 1944 között Pehm József, a későbbi Mindszenty József volt a lakosság döntő többségét alkotó katolikusok lelkének gondozója; apátplébános, majd pápai prelátnak. A gimnáziumban, amelybe jártam, néhány évtizeddel előttünk hittant tanított a nemrég újratemetett nemzeti hős. Amikor OKTV-dolgozataimat írtam, volt alkalmam átnézni az általa gondozott napilap csaknem húsz évfolyamát. Meggyőződhettem következetes legitimista, antikommunista és antifasiszta álláspontjáról, sőt még arcvonásait is megismerhettem, mivel az újság leköszölte annak a kis Pehm-szobornak a fényképét, melyet akkoriban lakásuk ékesítése céljából vásárolhattak meg a magukra valamit adó polgárok.

A mi vidékünkéről származott egy másik, későbbi esztergomi érsek is: Lékai László. Az ő ars poeticája az volt: "a megnyesett fa kizöldül". Persze most nagyot nézne, ha látná, hogy a megnyesett fát úgy akarják életre kelteni, hogy a sok évtizeddel ezelőtt lefűrészelt ágakat összedrótózzák.

Kétség nem férhet hozzá: a dolgok nem maradhatnak így, ahogy vannak. Fel kell ismerni végre, hogy az egyház húzóágazat. "Lehúzó, altat, befed." A Társadalomelméleti Kollégium szokásos nyári tábortartja a Szentatya magyarországi látogatása idején.

Andor László